

en dat geschiedt alleen in de kerk, want daar is de bediening des Woords. Paulus moet dan ook kunnen preeken, want zoo vestigt zijn HEER de HEER-schappij. Onder de bediening des Woords komt het tot een buigen voor dezen HEER.

Welnu als Paulus de menschen in de kerk moet hebben, als hij preeken moet als het eerste, dan wordt ons het gebeurde met de zonen van Sceva duidelijker. Wanneer de naam van den HEER Jezus aangewend kan worden als een nieuwe tooverformule, dan krijgt Jezus zijn plaats onder de andere HEEREN te Efeze en is weggenomen de noodzaak van de bediening des Woords, dus het gaan naar de kerk. Men zal dan te Efeze zeggen: Jezus is alleen een nieuwe HEER en men gaat niet meer naar de kerk om daar te hooren: Hij is DE HEER. Als deze priesterzonen dat kunnen doen, als zij gelukken is Paulus mislukt, want hij moet de Efeziërs in de kerk hebben, waar de kracht Gods tot zaligheid is.

Dus zorgt Christus zelf voor Zijn zaak. Hij tuchtigt hier de zonen van Sceva. Hij laat door hen den wagen van Gods welbehagen niet stilzetten, die Hij zegevierend door Efeze begon te trekken. Hij zal wel zorgen, dat ze weer naar de kerk gaan, de Efeziërs.

En mederdaad, dit gebeurde heeft hen naar de kerk gedreven (vs 20). Men begreep buiten de kerk ineens weer: Hij is niet een HEER, maar DE HEER. Zij stelden zich onder het Woord van dezen HEER. En onder de bediening des Woords bewees deze HEER Zijn groote kracht — de vernieuwing des harten.

Buiten de kerk schijnt Hij Zijn roem te deelen met vele anderen, maar in de kerk is de lofzang: Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed. Neem de bediening des Woords weg, en deze Jezus staat als „heer“ onder vele „heeren“, zie den dienst des Woords en Jezus is DE „heer“ van alle „heeren“.

En dat heeft men te Efeze IN de kerk ook heel goed begrepen. Zij gingen in de kerk ook weer beter luisteren na dit gebeurde (vs 18 en 19). Men vroeg weer: hoe wilt Gij zijn ontmoet? Men leerde het meerdere van het mindere onderscheiden (vs 12). Niet wat ook buiten de kerk geschiedde, het verjagen der demonen, het genezen der zieken, maar wat in de kerk alleen geschiedde: het geloof op het gepredikte woord, dat was het eerste.

En dit alles is nu wel zeer troostvol. Jezus heeft zelf te Efeze de bediening des Woords hoogelijk geëerd. Hij heeft maar één weg, waarlangs Hij Zijn HEER-schappij vestigt in deze wereld: de bediening des Woords. Hij is en blijft in de kerk met de kracht Gods tot zaligheid. En dat is zoo, ondanks veler betuiging, dat Jezus zich nergens aan bindt, dat Hij soeverein Zijn weg gaat (soeverein is dan hier onberekenbaar voor ons). Men verzekert dan ook, dat er thans meer zegen is buiten de kerk dan in de kerk. Maar hoe krachtig dit ook betuigd wordt, wij gelooven zulks niet. Deze HEER Jezus is nog nooit veranderd. Hij heeft ze alle gewonnen door het WOORD, aan allen be- wezen de kracht van de bediening des Woords, waardoor zij zijn gaan zeggen: mijn HEERE en mijn GOD!

En zij, die dit zeiden, lieten zich nu ook niet meer weglukken uit de kerk, nu kon geen list van valsche „heeren“ hen meer afbrengen van hun lust dezen „heer“ te dienen en te gehoorzamen in de week en op den Zondag.

Wij ook?

H.

v. d. B.

KERKELIJK LEVEN

Een „Gereformeerd“ Weekblad en een „Gereformeerd“ congres.

De redactie van het weekblad „Woord en Geest“ deelt in het laatste nummer mede, dat in de redactie zijn benoemd Dr R. B. Evenhuis, Ned. Herv. predikant van Scheveningen, en Dr K. H. Miskotte, Ned. Herv. predikant te Haarlem. Binnenkort hopen zij hun arbeid als redacteurs te beginnen.

Ongetwijfeld zal met name de benoeming van Dr Miskotte de aandacht trekken. Hij is immers de man, die in Nederland als evenknie van Prof. Haitjema opgetreden is, die, radikaal als weinigen, kritiek oefent op wat tot nu toe onder Gereformeerden algemeene opinie geweest is. Met name Dr Miskotte heeft op de twee bijdragen, waarin Dr H. Colijn voor het staatkundige, en ik voor het culturele leven de meening der Gereformeerden trachtten weer te geven, zijn bekende felle kritiek geleverd. Een kritiek die, indien Barth gelijk had, zelf ook volkomen gelijk hebben zou.

Zoo heeft dan in Nederland eerst een z.g. gereformeerd congres Dr Haitjema gerekend tot de gereformeerden-in-ruimeren-zin, en komt thans een orgaan, dat in zijn kop den titel voert van „gereformeerd weekblad“ de daad bij het woord voegen en haalt Dr Miskotte in de redactie. Waarom ook niet? Wie dit congres met zijn sociale daad van publieke qualificatie aanvaard heeft, moet óók den

ondertitel van „Woord en Geest“: „gereformeerd weekblad“, aanvaarden; zelfs nu de ongereformeerde bezegeld is door de jongste benoeming.

En intusschen worden de menschen klaargestoomd voor C. D. U. en N. S. B.

O ja, er is nog een intusschen: deze week schrijft de redacteur van „De Wakker“ nog weer de dwaasheid neer, dat die kritiek op het congres, bovenbedoeld, eigenlijk net deed alsof het congres een Gereformeerde Kerk was; die kritiek krijgt dan vervolgens al de adjectieven, die deze redacteur uit zijn pen vloeien laat, zoo vaak hij zijn borstkas ietwat te veel lucht toevoert. Dat hij over die kritiek onwaarheid spreekt, is tot daar aan toe. Erger is, dat hij onware titel-verleening jammer acht in de kerk, maar niet in een congres, in een slaapkamer, in de Sahara.

Laat ons geen illusies maken: het gereformeerde en kerkelijke leven in Nederland holt met name door zulke probleemverwarring achteruit. De Standaard van deze week schudt het hoofd — terecht — over bisschop Söderblom, en verwijt hem beginselloosheid. Want hij maakte met hetzelfde genoege de toen nog kleine Astrid klaar, eerst voor de luthersche, daarna voor de roomsche kerk. Maar de geest van Söderblom en van de z.g. „evangelische katholiciteit“ werkt al lang ook in onze kringen. En die geest geeft applaus, als Den Haag-West zich vergist inzake de polemiek. Zou het niet tijd worden, dat men zich bezint over den ernst van den toestand? En zou Den Haag-West niet eens openlijk erkennen, dat zijn bekende oekase meer en meer door de daarna aan den dag tredende acute afbrokkeling van ons leven is veroordeeld? Want naar mijn meening kan geen enkele congressist van toen het weekblad „Woord en Geest“ zijn jongste benoeming verwijten, als zijnde in strijd met zijn gereformeerden naam.

Terwijl de redacteur van het ééne gereformeerde blad („De Reformatie“) zich laat vinden voor den eerst ook onder zijn volle verantwoordelijkheid veroordeelden Calvinistenbond (annex congres), gaat de redactie van het andere zich eveneens gereformeerd noemende orgaan („Woord en Geest“) zich een volbloed barthiaan assumeeren. Waarom ook niet? „Von höchster Stelle“ rekent men hem immers tot de nuances van het gereformeerde leven? En intusschen maakt men een derde blad. En dat is zoet. Het zal niet polemiseren naar binnen... Is Barth soms binnen? Intusschen schrijft men 1935: alles polemiseert.

De situatie krijgt teekening; en dat is het eenige lichtpunt.

En dan zijn er werkelijk óók nog Kuyperiaansche menschen, die zeggen: schied toch uit met de polemiek.... Ze moeten blijkbaar nog erger schrikken onder de acute afbraak van het „Kuyperhuis“, niet het steenen, doch het geestelijke, zooals u begrijpt.

K. S.

Nationaal-socialisten en Joden.

Toen de duitsche nationaal-socialisten nog de macht veroveren moesten, kondigden zij op groote verkiezings-biljetten aan, loch vooral een christelijken staat te willen.

Dat „christendom“ hebben we intusschen leeren kennen.

Ook in zijn verhouding tegenover de Joden.

Eenige weken geleden meldde ik eenige opschriften, die in een duitsche stad bij een nationaal-socialistische massa-betooing waren te lezen gegeven; zij waren fel tegen de Joden, en tegen het evangelie, dat den vleeschelijken zoon van Abraham gaarne weer „thuis“ brengt in den kring van Abrahams geestelijk zaad.

Thans reproduceeren we hier enkele foto's, die de heer G. Meyering te Kampen op ons verzoek zoo vriendelijk was voor „De Reformatie“ af te staan. Ze zijn door hem genomen in Willingen (Waldeck). De eene foto

verbaast ons door de schandelijke wijze, waarop de joodsche „koppen“ „sprekend“ gemaakt zijn, de andere

niet minder. Deze en dergelijke opschriften treft men langs de spoorbaan of bij den stations-uitgang. En er zijn veel ergere, ook grove waarschuwingen van vrouwen en meisjes — juist tegen joden.

Kijk die koppen nog eens aan, en denk dan aan de treffende opmerking van één der sprekers op de jongste protestvergadering tegen de Jodenvervolgung; hij zei, dat misschien wel in het graf van den onbekenden soldaat te Berlijn — ge ziet er altijd een paar ariërs de wacht houden — een... jood lag.

K. S.

De kerk onder staatstrannie.

Zij, die nog altijd gelooven, dat het nogal schikt met de duitsche kerkvervolgung, worden door de feiten toch wel in het ongelijk gesteld.

In Trebbin (Kreis Teltow) is onlangs een noodkapel volledig verwoest, nadat een demonstratie voorafgegaan was. De „belijdenis-christenen“ vergaderden daarna in een particuliere werkplaats. De burgemeester berichtte toen, dat deze plaats overeenkomstig de bepalingen moest gelden als „profaan“ en dat het daarom verboden was, aldaar godsdienstige samenkomsten te houden. Zijn Edelachtbare was zoo vriendelijk, dit te schrijven op Maandag 12 Augustus, en dan meteen te berichten, dat het verbod al gold voor den volgenden Zondag.

In Westfalen ontvingen eenigen tijd geleden vijf predikanten een verbod zoowel van spreken als van verblijf. Een der predikanten werd in verhoor genomen uit oorzaak van zijn prediking, maar drie dagen vóór het verhoor was al het bevel tot zijn uitwijzing gedateerd. Ettelijke predikanten worden voor een tijd door een verbod van spreken getroffen of ontslagen. Men betaalt weer duizenden Marken boete.

Er is trouwens meer, dat ons herinnert aan de dagen van de Afscheiding in Nederland. In Langd had de gemeente een „belijdenispredikant“ gekregen, door bemiddeling van den z.g. broeder-raad. De landsbisschop, die er van hoorde, benoemde een tweeden predikant. Deze heeft twee Zondagen gepreekt onder geleide van twee collega's, en met behulp van den koster. Hij belegee een tegendienst met eerst 10, daarna 4 hoorders. De gemeente zelf bleef met haar „belijdenis-predikant“ na den morgendienst en na den daarop volgende kinderdienst in de kerk zitten voor een daarbij aansluitenden dienst, en bleef zóó lang met den „belijdenis-predikant“ in het gebouw, tot dat de heeren van buiten vertrokken waren. Intusschen verscheen een berichtje in de pers, dat de zooeven bedoelde, door den bisschop benoemde predikant, in zijn intreespreek had uiteengezet, hoe de arbeid van predikant en van elk gemeentelid zich moest gronden op den bijbel en... de belijdenis.

Wat het hooger onderwijs betreft: Prof. Emil Weber is verplaatst van Bonn naar Münster. In zijn plaats treedt nu Lic. H. W. Schmidt. Deze behoort tot de „Duitsche Christenen“. Door deze benoeming is de faculteit van Bonn zóó grondig omgebouwd, dat zij niet meer in aanmerking komen kan voor rechtzinnige studenten. Ook al onder invloed van zulke feiten is de behoefte ontstaan om de Theol. Hoogeschool te Elberfeld om te bouwen, uit te breiden.

Dit is nog maar een klein gedeelte van wat zoo te melden viel. Wij hopen nog wel eens meer van deze berichten door te geven.

K. S.

1) In IJmuiden en elders hebben de N. S. B.-ers ook verkondigd, dat men politieke zaken (zelfs in beginseltoetsing) niet mocht bespreken in een kerkgebouw; zulke „profane“ dingen moesten in een „profane“ ruimte gebeuren.

Van kwaad

Nog steeds gebeurt in C. gewezen, dan in het kerk. zou haar kw. dóórtastte; d. Men kan so. zich direct. leden om tu. S. B. te help.

Nu schijn. te dringen b. gelegd in C. daad met b. lijken st. naar buit. zich vergen. ernstige wa. Onder deze. wel in te z. volkomen g. mededeeling. men, en de. te helpen. andere beg. wil dan au. ging het bl. — alweer. gevormd. E. een roomscl. van een n. Gereformeer. N. S. B., te. dan voort. den roomscl. tot een an. in, dat br. hen, die z. Indien d. genoeg. W. In de eel. leiding hee. men eerst. onze princ. eieel pub. radicaal ge. N. S. B.-h. (Staatsleer. niets ander. herinnere. antwoor. dat nu g. N. S. B.-e. dat de lei. en dat zij. zelf uit. dendum a. zich van. het achter. weg verkr. het eerste.

Het twe. beginsello. immers e. welke cor. is daarme. ter toch. chure III, weloverw. zulk een. fictiel) as. argeloos. De wer. Men k. der v.rij. in de log. voor de. gers van. het schij. van de. brengen. Dordt ku. mazen v. beweging. een N. t. dige. En om. bedrijven. dwaling. ook gere. raden, er. inzake d. predikan. dit poge. kringen. ling waa. kerk en.

Het ar

Wij h. gevraag. redactie. zijn d. jes op.

1) De l. niet. En l. het zetten. kwaad or.

rijze, waarop
gemaakt zijn,

Van kwaad tot erger met de N. S. B.

Nog steeds is het noodig te letten op wat er gebeurt in de N. S. B. Wij hebben reeds er op gewezen, dat zij zich inspant, om haar invloed in het kerkelijk leven te kunnen behouden. Het zou haar kwaad doen, indien de tucht der kerk doórtastte; dat tracht zij in elk geval te voorkomen. Men kan soms zelfs vernemen, dat N. S. B.-ers zich direct in verbinding stellen met kerkeraadsleden om tuchtmaatregelen op medeleden der N. S. B. te helpen verhinderen.

Nu schijnt het bovendien langzamerhand door te dringen tot de leiders, dat hun staatsleer (neergelegd in de officiële brochure III) inderdaad met het christendom in onverzoenlijken strijd leeft. Tot nu toe is daarvan naar buiten niets gebleken, en hebben de heeren zich vergenoegd met het smalen op hen, die deze ernstige waarheid hun aan het verstand brachten. Onder deze bedrijven door schijnt men echter toch wel in te zien, dat de gehoorde critici in dezen volkomen gelijk hebben. Volgens o.i. betrouwbare mededeelingen — die juist van N. S. B.-zijde komen, en de bedoeling hebben, haar van kritiek te helpen zuiveren — is men thans bezig, een andere beginselverklaring voor te bereiden. Men wil dan aan de belijdende christenen in de beweging het blijven gemakkelijker maken. Zoo zijn er — alweer volgens deze berichten — drie raden gevormd. Een gereformeerde, een hervormde en een roomsch-katholieke. De gereformeerde raad zou van een met name genoemd predikant van de Gereformeerde Kerken, hoewel zelf geen lid der N. S. B., ter zake adviezen krijgen. Deze raad heeft dan voorts contact met de twee andere raden, den roomschen en den hervormden, om te komen tot een andere beginsel-verklaring. Want men ziet in, dat brochure III vat geeft op de kritiek van hen, die zeggen: zie daar Hegel.

Indien deze berichten waar zijn, zijn zij ernstig genoeg. Want dan zijn twee dingen mogelijk.

In de eerste plaats, dat de N. S. B. geen heusche leiding heeft. Wat is dat voor mannen-werk, dat men eerst verklaart: zie hier „in laatste instantie“ onze principieele „verantwoording“, en deze officieel publiceert, terwijl dan later de zaak weer radicaal gewijzigd worden zou? Heet het thans in N. S. B.-kringen, dat de befaamde brochure III (Staatsleer) slechts een proëve was, dan is dit niets anders dan een onwaardige noodspijng: men herinnere zich maar weer de uitdrukking: „verantwoording in laatste instantie“. En dat nu gereformeerde, hervormde en roomsche N. S. B.-ers, hoewel ze eigenlijk toegeven moeten, dat de leiding in de N. S. B. absoluut ontbreekt, en dat zij tot nog toe feitelijk achter een zichzelf uit utiliteitsredenen thans maskeerend heidendom aangedraafd hebben, thans, in plaats van zich van dit gedraai af te wenden, nog trachten het achteraf te dekken, en den langs dezen draaiweg verkregen toestand te bestendigen, dat is wel het eerste droeve ding.

Het tweede is, dat men thans de confessioneele beginselloosheid officieel tracht in te halen. Wordt immers een politieke beginselverklaring opgesteld, welke confessioneel geen wijfvlakken heeft, dan is daarmee geen winst, maar verlies behaald. Beter toch is de ruw-openhartige ketterij van brochure III, die althans de situatie teekent, dan een weloverwogen formulering, die met behulp van zulk een „neutrale“ beginselverklaring (zelf een fictie!) aan de N. S. B. de kans geeft, nog meer argeloze zielen te vangen.

De wereld gaat er niet op vooruit.

Men kan in vroegere brochures van den kant der vrijmetselarij nog de uitspraak lezen, dat in de loge voor iedereen plaats is, behalve juist voor de principieel „onverdraagzamen“: aanhangers van „Rome“ en ook van „Dordt“. Maar het schijnt, dat de N. S. B. met behulp ook van de bovenbedoelde „raden“, het nog verder brengen wil: ook de aanhangers van Rome en Dordt kunnen in deze quasi-neutrale, tusschen de mazen van alle confessies dóór sluipende politieke beweging zich straks wel vinden. Natuurlijk is zulk een N. S. B. nog gevaarlijker dan de tegenwoordige.

En omdat de gedachte zelf, dat men politiek kan bedrijven op confessioneel-neutrale basis, nog erger dwaling is, dan de eerste, is het te betreuren, dat ook gereformeerden zich laten benoemen in zulke raden, en is het wenschelijk, dat er klaarheid komt inzake de vraag, of inderdaad een gereformeerd predikant op goede gronden gezegd wordt aan dit pogen steun te verleen. Zou deze uit N. S. B.-kringen komende apologetisch bedoelde mededeeling waar zijn, dan beteekent dat m.i. schade voor kerk en koninkrijk Gods.

K. S.

Het antwoord van Ds A. C. Heij.

Wij hebben Ds Heij, gelijk onze lezers weten, gevraagd, zijn insinuaties, dat in „De Reformatie“-redactie een bestaande concentratie verbroken zou zijn door het zetten van al te veel puntjes op de i, of te bewijzen of terug te nemen. Ds

1) Ds Heij vindt dat te veel gezegd; ik niet: hij „vroeg“ niet. En het verbreken van een bestaande concentratie door het zetten van al te veel puntjes op de i vind ik een ernstig kwaad onder de zon.

Heij vraagt nu, of het dan niet geoorloofd is, te vragen, wat er gebeurd is.

Maar Ds Heij had niets gevraagd, en moet nu niet zijn positie weer veranderen. Wie beweert, moet bewijzen, of terugnemen. Nu nog.

Intusschen, Ds Heij blijkt thans dan toch iets te willen gevraagd hebben: hij wilde eigenlijk vragen, hoe het zoo gekomen is, dat „De Reformatie“-redactie ontbonden is.

Wie wat in 't publiek vraagt, méént zijn vraag natuurlijk. Welnu, laat Ds Heij publiek aan zijn redacteuren, de H.H. Waterink en Tazelaar, verzoeken, verlof te geven tot publicatie van wat geschied is. Wat mij betreft, ik ben bereid, Ds Heij's weetgierigheid te bevredigen (maar waarom vroeg hij eigenlijk niet eerder?).

Voorts, ik liet mij niet uit over dingen van Zeeuwse Kerkbode, maar heb alleen gezegd, wat de consequenties zijn van Ds Heij's eigenaardige opmerkingen aan ons adres.

Tenslotte, Ds Heij blijkt ook niet in staat, eenigen zin te geven aan zijn opmerking over fascistische wijze van redigieren. Wij zullen het zoeken naar zulken zin dan ook maar staken. Wel wachten we af, wat Ds Heij voor bescheid krijgen zal inzake zijn „vraag“ om een antwoord.

K. S.

Kerksplitsing een „gelooftstuk“ en geen „waagstuk“. Geen „praat“ langer, maar „daad“.

Aan allen, die hun instemming betuigden met mijn artikelen en afdrucken bestelden, melden we, dat de Uitgevers Oosterbaan en Le Cointre bereid gevonden zijn, die uit te geven tegen den luttelen prijs van f0.25.

Stelle de Heere dezen arbeid tot zegen van Zijn Zion!

W. F. C. VAN HELSDINGEN.

Naschrift. De artikelen van Ds van Helsdingen trokken zeer de aandacht; Ds Vonk schreef er uitvoerig over; een provinciale kerkbode uit het Noorden nam ze zelfs in hun geheel over. En ook van andere zijde werd er de aandacht op gevestigd. Naar mijn meening terecht; ook al, omdat precies werd aangegeven, hoe de schrijver zich de kwesties van de practijk voor wat de hoofdlijnen aangaat, indacht. Het spreekt vanzelf, dat we de uitgave als brochure ten eerste toejuichen en de lezing ook aan onze vele nieuwe abonnees met aandrang aanbevelen.

Redactie.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Verzachting van de stervenssmarten.

Als antwoord op mijn vorig artikel kreeg ik van twee medici eenige lectuur toegezonden, die handelt over bovengenoemd onderwerp.

Ik ben daar hartelijk dankbaar voor en gaarne wil ik trachten, in verband met wat ik daarin vond op deze quaestie, nog wat te zeggen.

De eene schrijver schijnt mijn vorig stukje niet goed begrepen te hebben; het is mijn bedoeling niet geweest te veroordeelen elke poging om door wat men noemt „verdoovende middelen“ de smarten van het sterven te verzachten.

Wat ik veroordeelde was het toedienen van dergelijke middelen met de bedoeling daardoor het sterven te verhaasten en zodoende een eind aan het lijden te maken.

Dat lijkt mij in elk geval ongeoorloofd. Tot mijn blijdschap merkte ik, dat niet alléén de beide heeren, die met mij in correspondentie traden, geloovige medici, het hier mee eens zijn, maar dat ook in het algemeen de dokters van een dergelijke verkorting van het leven niet willen weten.

Daarover behoeft dus niet verder te worden gesproken.

De vraag waar het hierover gaat is deze: „mag een dokter aan een patiënt, die, naar menselijke berekening, sterven gaat en die het in zijn sterven, door pijnen of benauwdheden, o zoo moeilijk heeft, een medicijn toedienen, (opium, morphine), waardoor dat lijden verzacht wordt?“

Mijn meening daarover is deze. Het eerst noodige voor een mensch, die uit dit aardsche bestaan overgaat naar de wereld aan de overzijde is dit, dat hij in Christus met God verzoend zij, zoodat hij kan sterven in den Heere, om, naar het Woord der Schrift, na zijn dood, van stonden aan, zalig te zijn.

Nu denk ik eerst aan menschen, die bij hun gang door het leven er nooit toe zijn gekomen om zich aan den Heiland over te geven.

Voor hen geldt, dat de dokter in het toedienen van pijn- en benauwdheidsstillende middelen nooit zoover mag gaan, dat die patiënten daardoor gevaar zouden loopen het bewustzijn te verliezen en „slapende“ te sterven. Bij hen moet tot het laatste

oogenblik van hun leven de mogelijkheid van bekeering, van zich overgeven aan Christus, blijven bestaan.

Als de arts, bij de bepaling van de dosis van de verzachtende artseneij, daarmee rekening houdt, zie ik niet in, waarom hij niet zou mogen doen wat hij kan om de smarten van het sterfbed te verlichten.

Waarom zouden wel de smarten, die het leven ons bij allerlei ziekten te dragen geeft, als de dood nog veraf schijnt, mogen worden gelenigd en niet het leed, dat over een mensch komt, als de schaduw van den dood reeds over het ziekbed ligt?

Zelfs komt het mij voor, dat met het oog op de voorbereiding voor het sterven, het toedienen van opium of morphine gewenscht kan zijn.

Hoe kan iemand als de pijn zijn lichaam doorsnijdt en benauwdheid hem doet bijgen en worstelen, denken aan de beteekenis van het sterven; hoe kan er dan bij hem van voorbereiding voor dien dood sprake zijn?

Veel beter zal, als het medicijn aan de pijn het zwijgen heeft opgelegd, het rustige, liefdevolle woord van vermaan gehoor vinden.

Iets anders staat de zaak, wanneer wij te doen hebben met kinderen Gods, die voor leven en sterven geborgen zijn in den Heere Jezus Christus.

Er zijn er onder hen, die op hun sterfbed weigeren door „verdoovende“ middelen hun pijnen te laten verzachten.

Het komt mij voor, dat dat niet goed is. Als God ons de middelen geeft, als vrucht van het nameloos lijden van Christus, om ons lijden te verzachten, ook het lijden, dat het sterfbed meebrengt, dan is het m.i. zelfs roeping om die middelen dankbaar te gebruiken.

En dwaling lijkt het mij toe, te meenen, dat het vromer zou zijn die pijnen, hoe fel zij ook het lichaam knauwen, in volle zwaarte te dragen. De vraag is echter of men een kind van God, dat klaar is voor den dood, een zoo sterke dosis van verdoovend middel zou mogen toedienen, dat, al wordt de dood daardoor niet verhaast, integendeel (wat mogelijk schijnt te zijn) het leven wordt verlengd, het bewustzijn zoo inzinkt, dat de stervende uit het leven scheidt, zonder dat hij weet wat er geschiedt.

Wenschelijk schijnt mij dit niet.

Sterven is zoo'n ontzaglijk ding; dat los worden van alles, waaraan wij hier gebonden waren, die overstap naar de wereld aan de overzijde, hoe gewichtig is dat.

Daarom is het verre, verre het mooiste, dat men in klaar bewustzijn dien stap kan doen; afscheid nemen van deze, en zijn aangezicht heenvenden naar die andere wereld.

Voor zulk een bewust sterven kan een bepaalde gift van een verdoovend artseneij bevorderlijk zijn; maar mag in sommige gevallen die gift zoo groot zijn, dat het wordt een slapend sterven?

Op die vraag durf ik niet antwoorden met een absoluut „neen“.

Als de patiënt bereid is om te sterven;

als de pijn of benauwdheid zóó groot is, dat verzachting niet kan worden verkregen, dan door een dosis, die ook het bewustzijn doet verliezen;

als de dokter de overtuiging heeft, dat daardoor het leven niet wordt verkort, maar eer (wat mogelijk schijnt te zijn) wordt verlengd;

als de patiënt zelf het verlangt en de familie er geen bezwaar tegen maakt; —

dan lijkt het mij niet ongeoorloofd om aan het verzoek van den lijder te voldoen.

Natuurlijk zal dit hooge uitzondering moeten blijven.

Er zullen trouwens niet veel kinderen Gods worden gevonden, die dat begeren.

Ook zou ik als arts in deze omstandigheden zeggen: „zoudt ge niet liever de laatste oogenblikken van uw leven de pijn willen verduren om bewust te kunnen sterven?“

Maar indien dan toch zulk een stervende zou zeggen: „ik heb afscheid genomen, ik ben bereid te sterven en (onder voorwaarde, dat daardoor mijn dood niet verhaast wordt) wil ik liever slapende ontbonden worden, dan onder die heftige worsteling met benauwdheid en smart“; dan, nog eens, zou ik niet durven zeggen: „dat mag niet“.

Heidhafter is het, anders te willen sterven; maar niet ieder is een held. God moge ons allen bewaren voor een sterfbed, waarbij deze dingen actueel zouden worden. Hij geve ons een zacht en vredig sterven; van liefde omringd; onze hand in de hand van wie wij liefhebben; de blik verlangend vooruit, of wij haast zien de kust van het vaderland; dicht bij Christus.

Maar als wij, eer wij die kust hebben bereikt, door de branding moeten, dan moge God onszelf en onzen dokter de wijsheid geven die noodig is, om te doen wat goed is.

D. v. D.

chriften treft
dions-uitgang
arschuwingen
in joden.
denk dan aan
sprekers op
de Jodenver-
het graf van
— ge ziet er
len — een...

K. S.

t nogal schikt
rden door de
eld.

ags een nood-
demonstratie
ristenen“ ver-
verkplaats. De
e plaats over-
den als „pro-
u was, aldaar
en. Zijn Edel-
schrijven op
te berichten,
nden Zondag.
d geleiden vijf
a spreken als
rd in verhoor
ing, maar drie
bevel tot zijn
likanten wor-
van spreken
weer duizen-

innert aan de
and. In Langd
predikant“ ge-
z.g. broeder-
n hoorde, be-
ze heeft twee
van twee col-
r. Hij belegde
ta 4 hoorders.
belijdenis-pre-
ia den daarop
tillen voor een
leef zóó lang
et gebouw, tot-
en waren. In-
u de pers, dat
hop benoemde
steengezelt, hoe
lk gemeentelid
en... de be-

ft: Prof. Emil
tr Münster. In
Schmidt. Deze
n“. Door deze
in zóó grondig
in aanmerking
lenten. Ook al
e behoefte ont-
s Elberfeld om

te van wat zoo
eens meer van

K. S.

S. B.-ers ook ver-
beginseltoetsing)
; zulke „profane“
gebeuren.